

Sygn. akt I PK 67/17

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa M.T.

przeciwko K.R.

o ustalenie i sprostowanie treści protokołu ustalenia okoliczności i przyczyn

wypadku przy pracy,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń

Spółecznych i Spraw Publicznych w dniu 30 stycznia 2018 r.,

skargi kasacyjnej pozwanego od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i

Ubezpieczeń Spółecznych w Ł.

z dnia 27 października 2016 r., sygn. akt VIII Pa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,

2. oddala wniosek powoda o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Spółecznych w Ł. wyrokiem z dnia 27 października 2016 r. oddalił apelację pozwanego K.R. od wyroku Sądu Rejonowego [...] w Ł. z dnia 13 czerwca 2016 r., którym ustalono i sprostowano treść punktu 5 protokołu ustalenia okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy nr [...] /2015, któremu uległ powód M.T. w dniu 19 marca 2015 r., sporządzonego przez pozwanego w zakresie przyczyn wypadku przez zamieszczenie w nim zapisu, że przyczyną wypadku był niefortunny odruch powoda uruchamiający działanie elementu ruchomego prasy mechanicznej krawędziowej, a także

nieprzestrzeganie przez pozwanego pracodawcę przepisów prawa pracy, a w szczególności wymienionych przepisów z zakresu bhp oraz przez niestwierdzenie naruszenia przez powoda obowiązków w zakresie bhp wynikających z art. 211 k.p. i niestwierdzenie stanu nietrzeźwości albo użycia innych środków odurzających przez powoda przyczyniających się do powstania wypadku przy pracy.

W ocenie Sądu Okręgowego, w rozpoznawanej sprawie nie doszło do zmiany powództwa ani do orzeczenia ponad żądanie pozwu. W pozwie powód domagał się ustalenia i sprostowania protokołu powypadkowego przez zamieszczenie w nim informacji, że do wypadku przy pracy doszło z winy pracodawcy w związku z naruszeniem przez niego zasad szkolenia pracowników w zakresie obsługi prasy mechanicznej krawędziowej. Po wydaniu opinii przez biegłego sądowego z zakresu bhp pełnomocnik powoda na rozprawie w dniu 30 maja 2016 r. podtrzymał żądanie sprostowania protokołu powypadkowego, doprecyzowując powództwo co do treści punktu 5 protokołu. Tym samym oświadczenia pełnomocnika powoda nie można traktować jako „zamiany czy też rozszerzenia powództwa”. Wobec tego nie ma podstaw do uznania, że naruszony został art. 193 § 3 k.p.c., skoro nie doszło do zmiany pierwotnie zgłoszonego żądania pozwu.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wywiódł pozwany, zaskarżając wyrok w całości. Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania oraz rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Skarga kasacyjna została oparta na podstawie naruszenia:

1) art. 385 k.p.c., art. 378 § 1 k.p.c. w związku z art. 321 § 1 k.p.c. w związku z art. 193 § 3 k.p.c. w związku z art. 466 k.p.c. i art. 391 § 1 k.p.c. przez orzeczenie ponad żądanie pozwu wobec błędnego przyjęcia przez Sąd Okręgowy, że oświadczenie pełnomocnika powoda złożone na rozprawie w dniu 30 maja 2016 r., stanowiło „doprecyzowanie” żądania pozwu, mimo iż odbiegało ono pod względem podstawy faktycznej od treści żądania zgłaszanego w pozwie, a więc było zmianą przedmiotową powództwa w rozumieniu art. 193 § 3 k.p.c., co skutkowało niesłusznym oddaleniem apelacji, zaś brak uzasadnienia motywów przyjęcia, że oba zgłaszane roszczenia oparte są na tej samej podstawie faktycznej

powoduje, iż przedmiotowe rozstrzygnięcie wymyka się spod kontroli kasacyjnej;

2) art. 387 § 1 i 2¹ k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. przez brak merytorycznej argumentacji zaskarżonego rozstrzygnięcia i powielenie argumentacji Sądu pierwszej instancji, a w konsekwencji nie odniesienie się do zarzutu apelacji odnośnie oddalenia wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego z zakresu eksploatacji i obsługi pras krawędziowych zmierzającego do wyjaśnienia istotnych okoliczności sprawy, wskutek czego doszło do nierozpoznania istoty sprawy;

3) art. 386 § 4 k.p.c. przez jego niezastosowanie polegające na nieuchyleniu wyroku Sądu pierwszej instancji i nieprzekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania, mimo że Sąd ten nie rozpoznał istoty sprawy, w kontekście nieprzeprowadzenia miarodajnego postępowania dowodowego.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący przedstawił istotne zagadnienia prawne sprowadzające się do pytania, czy zgodnie z art. 193 § 3 k.p.c. w związku z art. 466 k.p.c. możliwa jest wykładnia oświadczeń składanych przez pełnomocników stron postępowania sądowego na rozprawie pod nieobecność strony pozwanej, w istocie stanowiących zmianę formułowanego uprzednio żądania pozwu, jako oświadczeń „doprecyzowujących” żądanie pozwu.

W odpowiedzi na skargę powód wniósł o jej oddalenie w całości i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wobec tego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z

okoliczności wymienionych w powołanym powyżej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2016 r., V CSK 143/16, LEX nr 2135552; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15, LEX nr 2021944).

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienie prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, s. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr

1532950; z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Jednocześnie zagadnienie prawne powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571). Przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć też problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc pozostawać w związku ze sprawą (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003).

Takich wymogów nie spełnia przedstawione w skardze „zagadnienie prawne”, sprowadzające się do pytania o możliwość wykładni oświadczeń zmieniających pierwotne żądanie pozwu jako oświadczeń „doprecyzowujących” żądanie pozwu na tle art. 193 § 3 k.p.c. w związku z art. 466 k.p.c. Tak sformułowany problem, jak i wywody skargi kasacyjnej, zdają się sugerować, że na rozprawie w dniu 30 maja 2016 r. doszło do zmiany powództwa, ponieważ według skarżącego złożone wówczas oświadczenie pełnomocnika powoda „w swej treści odbiegało od określonych przez powoda w pozwie granic przedmiotowych niniejszej sprawy” i nie może być traktowane jako „doprecyzowanie” pozwu. Sytuacja taka nie miała jednak miejsca w sprawie, co czyni sformułowane w skardze zagadnienie pozornym na tle ustalonego w sprawie stanu faktycznego. Jak wynika z treści pozwu powód wnosił „o ustalenie i sprostowanie protokołu powypadkowego”. W aktach osobowych znajduje się pismo powoda z dnia 1 kwietnia 2015 r. zawierające jego zastrzeżenia do protokołu powypadkowego, w którym powód domagał się sprostowania punktu 5 protokołu. Na rozprawie przed Sądem

Rejonowym w dniu 30 maja 2016 r. pełnomocnik powoda wniósł o sprostowanie protokołu powypadkowego przez ustalenie przyczyny wypadku przy pracy, którą stanowiło wykonywanie pracy przez powoda na prasie krawędziowej, stwarzającej niebezpieczeństwo, co narusza art. 207 § 2 k.p., a tym samym przyczynienie się pracodawcy do ciężkiego uszczerbku. W związku z powyższym powód konsekwentnie w toku procesu domagał się ustalenia, że przyczyną wypadku jest niedozwolone zachowanie pracodawcy, a na rozprawie w obecności fachowego pełnomocnika pozwanego, szczegółowo przedstawił treść zmiany, o którą wnosił w pozwie. Zasadnie zatem przyjął Sąd Okręgowy, że na rozprawie nie doszło do zmiany powództwa.

W orzecznictwie utrwalony jest pogląd, że świetle art. 193 k.p.c. zmiana powództwa może polegać na wystąpieniu z nowym roszczeniem obok pierwotnego bądź też na zgłoszeniu nowego roszczenia zamiast pierwotnego. Przepis ten normuje zmianę przedmiotową powództwa, obejmującą jego istotne elementy, którymi są żądanie i podstawa dochodzonego roszczenia. Interwencja w treść żądania musi być na tyle ważka, żeby kształtowała powództwo o treści odmiennej od dotychczasowej zamiast lub obok zgłoszonego wcześniej. Nie budzi sporu, że czynności procesowe polegające na sprostowaniu, doprecyzowaniu czy też bliższym określeniu żądania nie stanowią zmiany powództwa w rozumieniu art. 193 k.p.c. Ocena, jakie powództwo zostało zgłoszone, a w konsekwencji - czy nastąpiła jego zmiana, musi być przeprowadzona przy uwzględnieniu kompleksowo potraktowanego stanowiska procesowego powoda, a obowiązkiem sądu jest wyjaśnienie ewentualnych wątpliwości, czego zgłoszone żądanie dotyczy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lipca 2010 r., II CSK 645/09, LEX nr 852546; z dnia 18 maja 2000 r., III CKN 250/00, LEX nr 51834 czy postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 października 1999 r., II CZ 108/99, OSNC 2000 nr 4, poz. 77). Również w wyroku z dnia 2 grudnia 2004 r., II CK 144/04 (LEX nr 532154), Sąd Najwyższy przyjął, że zmianą powództwa nie są czynności procesowe mające charakter czystej rektyfikacji, a mianowicie takie jak sprostowanie lub uzupełnienie podstawy faktycznej pozwu albo jej nieistotną zmianę.

Summa summarum sformułowane w skardze „zagadnienie prawne”,

wykracza poza podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku, a jego rozstrzygnięcie wymaga zwykłej wykładni prawa.

Z tych względów Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c.

Sąd Najwyższy oddalił wniosek powoda o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego, ponieważ w odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik powoda wniósł o oddalenie skargi kasacyjnej i zasądzenie kosztów postępowania. Z treści wniosku zgłoszonego w odpowiedzi na skargę kasacyjną nie wynika, aby pełnomocnik powoda domagał się zasądzenia kosztów postępowania kasacyjnego w przypadku nieprzyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Żądanie zasądzenia kosztów w postępowaniu kasacyjnym odnosiło się zatem wyłącznie do wydania przez Sąd Najwyższy wyroku oddalającego skargę - w razie przyjęcia jej do rozpoznania i rozpatrzenia. Wobec tego koszty odpowiedzi na skargę kasacyjną, w której nie wskazano argumentów dotyczących przyczyn kasacyjnych (art. 398⁹ § 1 k.p.c.), uzasadniających odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, nie mogą być uznane - w razie odmowy przyjęcia skargi do rozpoznania - za koszty celowej obrony w rozumieniu art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 13 stycznia 2015 r., V CSK 353/14, LEX nr 1628961 czy z dnia 20 sierpnia 2014 r., II CSK 77/14, OSNC 2015 nr 7-8, poz. 91).